

ZABEZPEČENÍ SPOJENÍ V OBRANNÉ OPERACI

Základními požadavky, které je nutné brát v úvahu při plánování a budování spojovací soustavy v období příprav k odražení agrese a při odražení agrese, jsou:

- utajení zámyslu a vykonaných příprav k odražení agrese,

- velení vojskům v pásmu přikrytí stát- ní hranice,

- velení vojskům uváděným do plné bojové pohotovosti v záložních nebo ne- plánovaných prostorech a v posádkách,

- velení vojskům při zaujetí operační sestavy nebo prostoru k odražení nepřá- telské agrese; některé útvary a svazky mohou být zasazeny k vedení bojové čin- nosti k odražení agrese přímo po přesunu z posádek,

- zabezpečení velení vojskům proti- vzdušné obrany svazu v součinnosti s voj- skem protivzdušné obrany státu, fronto- vému letectvu, raketovému vojsku a dě- lostřelectvu svazu a prostředkům REB svazu; tato vojska budou jako první za- hajovat bojovou činnost v protivzdušné operaci.

Doba bojové činnosti vojsk, která jako první zahájí odražení nepřátelské agrese, bude ovlivněna dobou potřebnou pro do- sazení bojové pohotovosti hlavních sil svazu.

Od zahájení agrese bude spojovací sou- stava svazu vystavena silnému ničivému působení všech prostředků nepřítele, včet- ně prostředků radioelektronického boje.

Vyplývá to ze:

- značného nahromadění sil a prostřed- ků agrese, která může být zahájena s pře- kvapením,

- soustředění maximálního množství prostředků REB nepřítele na směru útoku,

- rozmístění míst velení vševojskových svazů a svazků, míst řízení letectva a protivzdušné obrany, které patří mezi objekty prvního pořadí ničení; současně budou ni- čeny i spojovací uzly těchto míst,

- skutečnosti, že velení NATO má k dis- pozici souřadnice důležitých stacionárních objektů a zařízení, mezi které patří i spo- jovací stacionární vojenská a civilní zaří- zení,

- použití nepřátelských diverzních sku- pin a vzdušných výsadků od počátku vál- ky; není vyloučeno ani vysazení diverzních průzkumných skupin nepřítele na naše území před zahájením agrese,

- propojení průzkumných prostředků s palebnými systémy a prostředky ničení u nepřítele, což vytváří možnost ničit zjiš- ťené cíle v naší operační sestavě ve velmi krátké době po jejich zjištění a do značné hloubky (až 500 km),

- možnosti použít nepřátelských moder- ních konvenčních zbraňových systémů s vy- sokou účinností, přesností zásahu a vel- kým dosahem.

Po vyhodnocení možností nepřítele a předpokládaného úsilí, které vynaloží na narušení velení svazům a svazkům od prv- ního okamžiku vedení války jednoznačně vyplývá, že cílem všech řídicích orgánů spojovacího vojska svazu, příslušníků štá- bů spojovacích útvarů a svazků a přísluš- níků spojovacích jednotek musí být vybu- dování spolehlivé, skryté, utajené, odolné a pružné spojovací soustavy svazu. Neustá- le musíme mít na paměti, že snahou nepří- tele bude rozvrátit a zničit spojovací sou- stavu a tím narušit úspěšné vedení obran-

né operace. Již v míru vojska paktu NATO vedou vůči nám nepřetržitý průzkum a vyhodnocují stupeň důležitosti pravděpodobných cílů. Proto se spojovací soustava musí budovat tak, aby co nejméně prozrazovala o činnosti vojsk a štábů.

Zabezpečení spojení v období zvyšování bojové pohotovosti a zaujímání operační sestavy

Prvním úkolem velení, který musí spojovací soustava v tomto období zabezpečit, je včasné a věrohodné předání signálů pro uvádění vojsk a štábů do vyšších stupňů bojové pohotovosti.

Velení vojskům, pronikání signálů bojové pohotovosti a zabezpečení součinnosti je zabezpečeno stálou vojenskou spojovací sítí. Spojovací systém pro předávání signálů bojové pohotovosti je trvale v provozu, zásady jeho činnosti jsou stanoveny. Spolehlivost tohoto systému je zajištěna pravidelným prověřováním, vysíláním signálů po různých liniích podřízenosti a pomocí různých druhů spojovacích prostředků. Systém musí zabezpečit předání signálů nezávisle na stupni bojové pohotovosti a prostoru rozmístění jednotlivých útvarů a svazků.

Spojení pro řízení mobilizačního rozvinutí vojsk ze zodolněných pracovišť skupinami velení a řízení mobilizace je zabezpečeno s využitím:

- vojenských sdělovacích kabelů do záložních prostorů,
- pronajatých aktivačních okruhů,
- pronajatých aktivačních okruhů nebo polních radioreléových a kabelových spojovacích prostředků do neplánovaných prostorů.

Pronajaté okruhy, stálé kabelové spoje nebo spoje budované polními spojovacími prostředky do prostorů soustředění po zmobilizování jsou ukončeny na posádkovém uzlu místa stálé dislokace útvaru, svazku a štábu.

To současně umožňuje zabezpečit nejnepříjemnější součinnostní spojení vojsk a spojení se stranickými a státními orgány.

Na stupni svazu a svazku musí umožňovat vedení utajených a neutajených telefonních hovorů a předávání utajených i neutajených telegrafních zpráv.

Současně s mobilizací může probíhat zaujímání operační sestavy útvarů a svazků, které nemobilizují a útvarů a svazků, které ukončily mobilizaci. Zaujímání operační sestavy je řízeno zpravidla z chráněných velitelských stanovišť svazů, které jsou ve většině vybaveny stálými spojo-

vacími uzly doplněnými částí polního spojovacího uzlu. Spojovací uzly míst velení jsou trvale připojeny na stálou vojenskou spojovací síť. Ta umožňuje velení podřízeným vojskům bez využívání polních spojovacích prostředků. Rozvinutí částí polní spojovací soustavy se nevyužívá, nebo jen omezeně a ponechávají se v záloze pro zabezpečení velení po narušení stálé spojovací sítě.

Období mobilizačního rozvinutí a zaujímání operační sestavy patří mezi velmi složité činnosti vojsk. Agrese může být kdykoli zahájena. Proto je velmi důležité zabezpečit uvědomování vojsk o možném leteckém napadení, radiačním a chemickým nebezpečí.

Předávání signálů o leteckém napadení, radiačním a chemickým nebezpečí atd. se uskutečňuje všemi druhy spojovacích prostředků. Nejrychlejší předání celé operační sestavy svazu zabezpečuje rádiové spojení. Předávání signálů se uskutečňuje v samostatných rádiových sítích.

Obecné zásady budování spojovací soustavy pro obrannou operaci

Rozhodující podmínkou zabezpečení spojení v obranné operaci při odražení agrese je splnění základních požadavků na spojení, a to je včasnost, spolehlivost, rychlost, věrohodnost, odolnost a utajenost spojení.

Organizaci spojení a budování spojovací soustavy můžeme časově rozdělit na dvě období. První zahrnuje období od zahájení agrese nepřítel a druhé od zahájení agrese do přechodu svazu do protiútoků.

Úkolem prvního období je vybudovat a neustále zdokonalovat spojovací soustavu, předurčenou k zabezpečení velení vojskům svazu při jejich uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti a mobilizačním rozvinutí, při přesunech, zaujímání operační sestavy a vedení obranných bojů v pásmu příkrytí státní hranice. Základem spojovací soustavy předurčené k zabezpečení velení v prvním období je stálá vojenská spojovací síť. Přenosová kapacita této sítě a její rozvětvenost nevyhovují požadavkům na velení při mobilizačním a operačním rozvinutí vojsk. Proto je nutné v tomto období stálou vojenskou spojovací síť rozšířit.

Způsoby a možnosti rozšíření stálé vojenské spojovací sítě

Stálá vojenská spojovací síť svou struk-

turou, způsobem výstavby a použitými spojovacími prostředky nejlépe vyhovuje požadavku na utajení předávaných zpráv a informací. Další rozšíření jejich možností lze řešit pronájmem dalších aktivačních okruhů od federálního ministerstva spojů (FMS), použitím části polních spojovacích sil a prostředků, nebo výstavbou sdělovacích kabelů.

Pronájem aktivačních okruhů FMS je výhodný zejména proto, že zvyšuje odolnost a skrytost spojení a šetří polní spojovací síly a prostředky. Spojovací okruhy do zájmových prostorů mohou být předem připraveny. Nevýhodou je, že aktivačních okruhů nemůže být využito do všech zájmových míst, a to z prostého důvodu, že těmito místy žádné okruhy neprocházejí, nebo že kapacita okruhů je nedostatečná. Tento nedostatek je možné částečně eliminovat kombinovaným způsobem, tj. prodloužením aktivačních okruhů polními spojovacími prostředky radioreléovými, troposférickými i linkovými. Místa přejímky pronájemských okruhů patří mezi nejčastější zdroje poruch. Vyplývá se proto tato místa předem upravit a např. kabelové vývody od objektů FMS ukončit hlavicemi kabelů nebo svorkovnicemi v závislosti na použitém polním spojovacím prostředku, jímž bude okruh prodloužován.

Zasazení polních spojovacích prostředků zvyšuje na jedné straně kapacitu spojovací soustavy, na druhé straně však snižuje její životnost zvýšením demaskujících účinků. Abychom tomu zabránili, v maximální míře využíváme možností, které nám dává spojovací síť FMS a na nejdůležitějších směrech zabezpečujeme spojení budováním vlastních kabelových vedení. Procento zasazení polních spojovacích prostředků by při zahájení obranné operace nemělo přesáhnout 25 až 30 % z celkového počtu těchto prostředků. Závisí to na stupni rozvoje stálé vojenské spojovací sítě a podmínkách zahájení agrese.

Rádiové spojení

Při organizaci rádiového spojení je nutné předpokládat, že nepřítel náš rádiový provoz odposlouchává a že naše vysílače budou zaměřeny. Proto je nutné stanovit přísný režim provozu rádiových prostředků s cílem dosáhnout skrytosti spojení a zvýšení odolnosti proti rádiovému průzkumu. Základem tohoto režimu musí být zákaz vedení rádiového provozu ve všech sítích a směrech, které nepracovaly již v období stálé bojové pohotovosti. Musí být

stanoveno, kdy a které sítě nebo směry mohou být uvedeny do provozu. Nelze povolit ani při zahájení bojů, ani při ztrátě ostatních druhů spojení zahájení provozu současně ve všech rádiových sítích a směrech. Musí být stanoveno pořadí uvádění rádiových sítí a směrů do provozu. Rádiové stanice musí být trvale na příjem připraveny k rychlému navázání spojení.

Při organizaci rádiového spojení v obranné operaci, z hlediska odolnosti spojení a snížení demaskujících účinků míst velení, je důležitý zodpovědný výběr prostorů rozmístění rádiových vysílacích středisek a stanovení způsobů jejich využívání. Na počátku obranné operace, v období její přípravy, lze uskutečňovat rádiové spojení jen s použitím stálých rádiových vysílacích středisek vojenského okruhu a armád. Přitom se musí dodržovat režim provozu jako při nižším (především) stupni bojové pohotovosti. Význam pro zvýšení životnosti a odolnosti rádiového spojení v obraně bude mít využívání vysílačů FMS. Využití stálých rádiových vysílacích středisek a chráněných nebo i polních míst velení předpokládá mít zajištěno dálkové ovládání vysílačů. To může být řešeno výstavbou stálých vojenských sdělovacích kabelů nebo pronájmem vedení od FMS. Úspěšné využití je podmíněno včasnou přípravou kanálů pro dálkové ovládání vysílačů.

Po zničení nebo poškození stálých rádiových vysílacích středisek budou do provozu uváděny polní rádiová vysílací střediska (RVS). Nejvhodnějším rozmístěním bude takové, které umožňuje ovládání RVS jak z hlavních, tak záložních míst velení a také zabezpečuje možnost vzájemného využití RVS spojovacího uzlu VS, ZVS, TVS, SVS i PVO. RVS je vhodné budovat decentralizovaně ve 2 a více skupinách a skupiny vzdálené od sebe 3 až 5 km; je nutné dodržovat stanovené vzdálenosti RVS od spojovacích uzlů míst velení. Při volbě prostoru se musí brát v úvahu jeho maskovací schopnosti. V obraně se předpokládá, že každé místo velení svazu bude mít i záložní prostor rozvinutí. I z tohoto prostoru musí být umožněno dálkové ovládat RVS.

Dálkové ovládání polních RVS v obranné operaci se bude budovat zásadně pomocí kabelu a jejich ovládání pomocí rádiových a radioreléových stanic mít připravené jako nouzové řešení.

Radioreléová stanice RDM 12 (RDM 6) umožňuje budovat dálkové ovládání RVS pomocí kabelu s kapacitou 24 (12) kanálů na vzdálenost 12 až 15 km. Na delší vzdá-

lenosti je nutné využívat soupravu NOT 75 a stavební soupravu MKS 25 s kabelem NK-M. Použití radioreléové stanice RDM 12 má tu výhodu, že při přerušení kabelu lze prakticky okamžitě přejít na náhradní radioreléový spoj.

Životnost RVS v obranné operaci bude kratší než doba trvání obranné operace. Proto musí NSV svazu mít vyčleněny prostředky pro budování záložních RVS. Záložní vysílací střediska využívat buď po zničení hlavního RVS nebo jen krátkodobě a po určité době měnit jejich stanoviště a dopravní údaje. Dobu, po kterou je možné ponechat RVS na jednom místě, lze orientačně stanovit jako střední dobu, za kterou je nepřítel schopen zjistit rozmístění RVS.

Životnost a odolnost rádiového spojení je možné zvýšit vytvářením skrytých a dozorčích rádiových sítí a směrů. Ve skryté síti jsou všichni účastníci na příjmu. V případě potřeby předat zprávu kterémukoli účastníkem, zahájí tento účastník provoz a předá informaci (krátkou). Po předání každé informace musí být změněny dopravní údaje sítě. Tato síť vyžaduje několik variant dopravních údajů. Pro spojení s útvary a svazky svazu, které ztratily jiné možnosti spojení, se organizují dozorčí sítě. Např. na stupni armády mohou být do této sítě zařazeny všechny pluky armády. Armáda je v této síti trvale na příjmu. Jednotlivé pluky, které ztratily spojení s divizí, mohou do této sítě vstoupit a navázat spojení s armádou. Jestliže bude nutné s tímto plukem udržovat nepřetržitě spojení, armáda jej vyvede na samostatný rádiový směr.

Důležitým opatřením zvýšení odolnosti a životnosti RVS je ženíjní zabezpečení RVS. Chceme-li však včas a účinně ženíjně RVS zabezpečit, musíme aspoň orientačně znát objem prací.

Ke snížení pravděpodobnosti zničení RVS je možné využívat budování klamných RVS. Přitom vzniká problém, jak zabezpečit, aby nebylo prozrazeno, že jde o klamné RVS. Dosažení hodnověrnosti vyžaduje, aby se klamná RVS neodlišovala od ostatních RVS. To znamená vybavit je stejnými prostředky, v odpovídajícím počtu, nelze ošdit maskování a ženíjní zabezpečení. Provoz, který je odtud veden, musí odpovídat skutečnému. Pak je výhodnější takto vybudované RVS využívat pro zabezpečení rádiového spojení a po jeho zničení uvést do provozu další RVS.

Jiná situace nastane, jestliže klamné RVS bude součástí klamného místa velení.

Ale ani v tomto případě nebude na závalu dálkově ovládat klamné RVS ze skutečného místa velení. Tím bude částečně uhrazen úbytek rádiových stanic vyčleněných pro klamné RVS.

Radioreléové, troposférické a družicové spojení

Radioreléové spojení na operačním stupni patří mezi základní druhy spojení. Vzhledem k současným možnostem rádiového průzkumu a rušení prostředky REB nepříteli je nutné polní radioreléové spojení budovat jako skryté. Jeho provoz zahajovat až po narušení stálé vojenské spojovací sítě. Družicové a troposférické spojení je třeba ponechat v záloze a do ztráty radioreléového a linkového spojení zásadně nepoužívat. Relativní dostatek času k organizování a budování spojení pomocí radioreléových, troposférických a družicových spojů dovoluje pečlivě plánovat elektromagnetickou koexistenci. Stanoviště pro rozmísťování stanic, opěrných a pomocných spojovacích uzlů lze předem ženíjně budovat. Při volbě stanovišť radioreléových stanic nevybírat výrazné terénní dominanty, ale stanice umísťovat pod vrcholy kopců. Spojce plánovat mezi údolím a jednotlivé směry volit tak, aby nebyly kolmé k linii fronty. Při plánování všech druhů spojení je nutné vycházet z toho, že nejlepších stínících a maskovacích účinků lze dosáhnout vhodným využíváním nerovností terénu a jeho porostu.

Významné místo ve spojovací soustavě do zahájení agrese připadá polnímu poštovnímu spojení. Tento druh spojení má nejméně demaskující účinky a je schopen v obdobích, kdy nejsou kladeny vysoké požadavky na rychlost předávání zpráv, zabezpečit skrytý a utajený přenos informací všeho druhu.

Zabezpečení spojení v období zahájení agrese

Vzhledem k soudobým možnostem průzkumu lze předpokládat, že budou uskutečněna alespoň nejnutnější opatření k vytvoření podmínek pro dosažení pohotovosti vojsk svazu (předání signálů, zahájení mobilizace, opuštění posádek útvarů a svazky, které nemobilizují, přikrytí státní hranice). Náčelník spojovacího vojska svazu bude mít k dispozici jen síly a prostředky stálé bojové pohotovosti. Spojovací útvary a svazky, které se vytvářejí při mobiliza-

ci, se mohou nacházet v situaci, kdy je mobilizace ukončena, ale ještě neproběhla druhá etapa bojového stmelení. Spojovací soustava, která byla do zahájení agrese uvedena do provozu, bude narušena, zesílení polními prostředky a aktivními okruhy nebude zcela dokončeno.

V tomto období musí spojovací soustava zabezpečit spolehlivé spojení s vojsky přikrytí státní hranice, s vojsky zúčastňujícími se protivzdušné operace, s protitankovými zálohami a pohyblivými odřady zatarasovacími umístěnými před hlavním pásmem obrany k posílení vojsk přikrytí státní hranice. Spojovací soustava musí zabezpečit předání rozkazů k použití raketového vojska a dělostřelectva z prostorů poblíž jejich stálých posádek.

Úspěšné vedení bojové činnosti závisí na součinnosti mezi jednotlivými útvary a svazky, sledy operační sestavy a druhů vojsk svazu. Součinnostní spojení musí být zabezpečeno s Pohraniční stráží, vojskem PVO a letectvem. Složitost řízení bude znásobena nedostatkem času a informací o vývoji situace na frontě. Vzhledem k nedokončenému operačnímu rozvinutí se situace bude měnit spíše v náš neprospěch. Stacionární operační spojovací síť bude pravděpodobně silně narušena. Polní operátní spojovací síť bude rozvinuta jen zčásti. Přesto musí být spojovací soustava schopna zabezpečit veliteli a štábu spolehlivé a věrohodné spojení. Splnění tohoto úkolu bude záviset na energickém a důsledném řízení řídicími orgány a na přesném a včasné splnění vydaných rozkazů spojovacími útvary a svazky.

K zabezpečení spojení s rozhodujícími prvky operační sestavy v závislosti na charakteru bojové činnosti jsou vyčleňovány spojovací sítě a směry, které do zahájení agrese nevedly provoz. Tyto spojovací sítě a směry jsou budovány rádiovými, radio-reléovými a troposférickými prostředky.

Proto jsou tyto prostředky do zahájení agrese v záloze a nevedou provoz. I po jejím zahájení jsou uváděny do provozu postupně v závislosti na spojovací situaci řídicích orgánů.

Uvedené spojovací prostředky svými vlastnostmi umožňují zabezpečit spojení přes nedostupné území, s útvary a svazky bojujícími v obklíčení a na přesunech.

Účinnost prostředků ničení nepřítele na spojovací soustavu svazu si vynutí silné omezení vedení provozu na spojovacích prostředcích vyzařujících elektromagnetickou energii. Zabezpečení spojení bude vyžadovat zapínání vysílačů buď podle stanoveného harmonogramu, nebo na signál. Tento způsob provozu se velmi obtížně zabezpečuje na směrech a osách, ve kterých je zasazeno několik stanic na sobě závislých, zejména v operátní spojovací síti budované radioreléovými prostředky.

Současně s řízením spojovací soustavy při odrážení agrese dokončí řídicí orgány spojovacího vojska svazu mobilizaci spojovacích útvarů a svazků. Neustálé změny v situaci a ztráty spojovacích sil a prostředků v průběhu bojové činnosti budou vyžadovat zasazování dalších sil. Záloha spojovacího vojska svazu mobilizaci spojujících s mobilizovanými spojovacími útvary a svazky. Jak ukazují zkušenosti ze cvičení Sojuz-83, Štit-84 a Blesk-85, na kterých budovaly část spojovací soustavy zmobilizované spojovací útvary, je možné úspěšně je použít až po splnění hlavních cílů druhé etapy bojového stmelení. Útvary a jednotky, které neprojdou druhou etapou bojového stmelení, nebudou schopny splnit předpokládané úkoly při výstavbě spojovací soustavy. Existenci bojeschopné spojovací zálohy je nutné považovat za hlavní kritérium odolnosti a spolehlivosti spojovací soustavy. Velikost spojovací zálohy musí být úměrná stupni, na kterém je tvořena. Na stupni svazu by měla dosahovat síly spojovacího útvaru až svazku.

Cílem tohoto článku bylo ukázat úkoly spojení a možné způsoby jeho zabezpečení v období mobilizačního a operačního rozvinutí vojsk při současném odrážení

agrese nepřítele, a tak přispět k širšímu pochopení i hledání nejvhodnějších způsobů řešení této problematiky.